

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВОВУ ПРИРОДУ ВІДНОСИН В СФЕРІ АГРОЛІСІВНИЦТВА

Одним з найперспективніших напрямків у сфері політики сільського розвитку та забезпечення сталого розвитку сільських територій вбачається розвиток агролісівництва як одного з напрямів диверсифікації сільськогосподарського виробництва в Україні й стимулюючого фактора сталого розвитку сільських територій. Дослідження цього феномену в аграрній сфері в сучасних умовах актуалізується та потребує окремої уваги.

Стале управління лісовим господарством вимагає сумлінної державної аграрної, земельної та екологічної політик й інших сприятливих умов у поєднанні з такими практичними заходами, як захист, консервація, відновлення й заліснення, агролісівництво, стійка заготівля деревини та утилізація лісової продукції. Приміром, природна регенерація земель під управлінням фермерів, включаючи висадку дерев і пожежозахист, дозволили досягти значного зростання виробництва продовольства, збільшення фінансової економії й поліпшення добробуту сільських мешканців в регіоні Таленс в Гані [1, с. 12].

Важливо відмітити, що вирубки карпатських лісів за останні роки стали причиною трагічних екологічно небезпечних паводків з людськими жертвами, мільярдними збитками, катастрофічним зруйнуванням дамб, будинків, мостів. Крім того, регіон є лідером в Україні за зсувними, селєвими та ерозійними процесами (за останні 25-35 років ступінь еродованості орних земель в окремих його областях збільшилася на 10-15 % у передгірних районах і на 3-10 % на рівнинах, супроводжуючись погіршенням агрохімічних властивостей ґрунтів, зменшенням у них вмісту гумусу, калію, фосфору) [2, с. 37].

На порядку денному ХХІ століття державної аграрної політики України постає надскладне завдання – в умовах економічної кризи розробити правовий механізм, який дозволить розвивати й впроваджувати такі інноваційні технології, які б сприяли якнайефективнішому веденню сільськогосподарського виробництва, а також несільськогосподарської діяльності на сільських територіях, заощаджуючи разом з цим земельні, водні, лісові й інші природні ресурси та сприяючи збереженню біорізноманіття та екологічної мережі в Україні. Аграрна, земельна й екологічна політики мають розроблятися та впроваджуватися «пліч-о-пліч». При цьому правові норми, що регулюють суспільні відносини, які виникають змінюються та припиняються в процесі окресленої діяльності, мають бути не лише чітко розмежовані за галузевою ознакою, але й гармонічно взаємодіяти, доповнюючи дна одну.

Важливим аспектом вдосконалення правового регулювання суспільних відносин, що впливають, в тому числі, на подальший розвиток предмета аграрного права України, виступає розмежування на нормативно-правовому рівні сфери правового регулювання сільського господарства, промисловості й інших видів економічної діяльності в державі. Ці сфери розрізняються в державних і міжнародних класифікаторах видів економічної діяльності, а також міжнародних стандартах, на що необхідно звернути окрему увагу. Так, наприклад, до структури сільського господарства, крім власне сільськогосподарського виробництва, також входять рибальство, видобуток морепродуктів, лісове господарство та збір сировинних товарів лісового господарства (підхід ФАО, ЄС). Міжнародна стандартна галузева класифікація всіх видів економічної діяльності містить Розділ А, що об'єднує сільське господарство, лісівництво та рибальство. Натомість вітчизняна класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010, прийнята наказом Держспоживстандарту України від 11.10.2010 р., № 457 включає Розділ А, що об'єднує сільське господарство, лісове й рибне господарство. Крім того, ВІДПОВІДНО ДО

инмог Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 41 («Сільське господарство») сільськогосподарська діяльність охоплює різноманітні види діяльності, наприклад: тваринництво, лісівництво, вирощення однорічних та багаторічних рослин, фруктових садів та насаджень, квітництво та водне господарство (зокрема, риборозведення).

Викладене підтверджує об'єктивність трансформації структури та змісту предмета правового регулювання аграрного права України щодо включення до його сфери окрім традиційних видів суспільних відносин в сфері сільськогосподарської діяльності, також лісівництва, аквакультури та квітництва.

В довідковій літературі зазначається, що лісівництво – це галузь рослинництва, що займається вирощуванням лісу. Поряд з цим світова практика ведення сільського господарства розробила такий його вид, як агролісівництво, який, на думку багатьох вчених, виступає перспективним напрямком урізноманітнення та налагодження екологічно безпечного сільськогосподарського виробництва.

У міжнародній сільськогосподарській практиці агролісівництво вважається системою комплексної землекористування, в яких лісові багаторічні рослини (дерева, чагарники, польові, бамбукові і т. д.) свідомо використовуються у тих же формах управління ресурсами, які застосовуються під час вирощування сільськогосподарських культур і/або тварин, у певній формі просторового розташування або в часовій послідовності. Відносини щодо здійснення агролісівництва багатоманітні. По-перше, ними визнається різновид традиційних виробничих відносин в сільському господарстві (агролісівництво), по-друге, різноманітні види відносин в сфері тваринництва (лісове, пасовишне агролісівництво) й аквакультури (водне агролісівництво). Вирізняють й комплексні відносини в царині агролісівництва, що базуються на поєднанні в одному виробничому процесі тваринництва, рослинництва й аквакультури.

Для вирішення проблем глобальної продовольчої безпеки та зміни клімату необхідні творчіші перетворення методів ведення сільського господарства та землекористування. Численні переваги в цьому сенсі забезпечують вдосконалення технології сільськогосподарського виробництва та використання ґрунтових ресурсів, що сприяють підвищенню вмісту в ґрунті органічного вуглецю (наприклад, агроекологія, органічне землеробство, ресурсозберігаюче сільське господарство і агролісівництво). Ці методи забезпечують родючість ґрунтів, підвищуючи вміст у них органічної речовини (вуглецю), сприяють збереженню рослинного покриву на поверхні ґрунту, вимагають менше хімічних добрив і сприяють сівозмінам і біорізноманіттю.

Відносини, що виникають, змінюються й припиняються в процесі ведення агролісівництва в Україні, виступають як внутрішні аграрні виробничі відносини, які, на підставі регламентування нормами аграрного права, стають складовою механізму правового регулювання сталого розвитку сільських територій в Україні, оскільки виступають ключовою формою диверсифікації сільськогосподарського виробництва

Використані джерела:

1 *Екологическая устойчивость в интересах благосостояния человека в повестке дня развития на период после 2015 года* /информ. зап. Секретариата ЮНЕП (Найроби, 23-27 июля 2014 г.). – Найроби : ЮНОН, 2014. – 55 с.

2 *Проблеми та перспективи розвитку сільських територій України (на прикладі Волинського регіону)* : наук.-аналіт.а доп. / [В. Борщевський, Х. Прутула, В. Круїн, І. Бушні], НАН України, Ін-т регіон. досліджень. – Львів : Б. в., 2011. – 60 с.

